

SPIS TREŚCI

WSTĘP	13
 Rozdział I. PRZEDMIOT HISTORII DOKTRYN POLITYCZNYCH I PRAWNYCH	15
1. Zakres i podstawy metodologiczne przedmiotu	15
2. Powiązania z innymi przedmiotami	17
3. Różnorodność opracowań przedmiotu historii doktryn politycznych i prawnych	19
4. Funkcje doktryn politycznych	21
5. Problem negacji i kontynuacji w doktrynach politycznych	24
6. Klasyfikacja doktryn politycznych i prawnych	26
7. Pojęcie rewolucji doktrynalnej	29
Literatura	31
 Rozdział II. MYŚL POLITYCZNA STAROŻYTNEJ GRECJI OKRESU KLASYCZNEGO	32
1. Ogólna charakterystyka	32
2. Sofiści	37
3. Rozwój szkoły sofistów	39
4. Sokrates i sokratycy	42
Literatura	46
 Rozdział III. IDEALIZM PLATONA	47
1. Osobowość filozofa	47
2. Założenia metodologiczne	48
3. Klasyfikacja ustrojów	49
4. Historiozofia i krytyka demokracji	50
5. Filozofia sprawiedliwości	52
6. Wiedza i władza	53
Literatura	56

Rozdział IV. REALIZM ARYSTOTELESA	57
1. Osobowość filozofa	57
2. Założenia metodologiczne	58
3. Teoria społeczeństwa	59
4. Powstanie i cele państwa	59
5. Klasyfikacja polis	61
6. Filozofia sprawiedliwości	63
7. Prawo natury	65
Literatura	66
 Rozdział V. MYŚL POLITYCZNA CZASÓW HELLEŃSKICH	67
1. Ogólna charakterystyka	67
2. Cyrenaicy i cynicy	68
3. Epikur i sceptycy	71
4. Stoicyzm	73
5. Rozwój stoicyzmu greckiego	77
Literatura	79
 Rozdział VI. DOKTRYNY POLITYCZNO-PRAWNE STAROŻYTNEGO RZYMU	80
1. Ogólna charakterystyka	80
2. Polibiusz i rozwój doktryny politycznej	82
3. Myśl polityczna Marka Tuliusza Cicerona	84
4. Późny stoicyzm: Seneka, Epiktet	89
5. Marek Aureliusz	93
Literatura	95
 Rozdział VII. MYŚL POLITYCZNO-PRAWNA WCZESNEGO CHRZEŚCIJAŃSTWA	96
1. Ogólna charakterystyka	96
2. Geneza myśli społeczno-politycznej chrześcijaństwa	98
3. Szkoła aleksandryjska	99
4. Ojcowie Kapadocy i Doktorzy Kościoła	102
Literatura	104
 Rozdział VIII. MYŚL POLITYCZNA ŚWIĘTEGO AUGUSTYNA	105
1. Osobowość filozofa i metody	105
2. Praca i cnoty kardynalne	107
3. Filozofia sprawiedliwości	108
4. Teoria państwa	111
5. Państwo a Kościół	112
6. Pokój i teoria prawa	113
7. Rodzina i społeczeństwo	115
8. Dynamika systemu	116
Literatura	117

Rozdział IX. ŚWIĘTY TOMASZ Z AKWINU I ROZWÓJ MYŚLI ŚREDNIOWIECZNEJ	118
1. Jan z Salisbury i papalizm	118
2. Awerroizm	121
3. Myśl polityczna świętego Tomasza z Akwinu	122
4. Metodologia i nauki społeczne Akwinaty	123
5. Praca i teoria państwa	125
6. Teoria prawa Akwinaty	127
7. Sprawiedliwość	129
8. Podsumowanie	130
Literatura	131
 Rozdział X. KONIEC ŚREDNIOWIECZA	132
1. Ogólna charakterystyka	132
2. Marsyliusz z Padwy	134
3. Nominalizm Wilhelma Ockhama	138
Literatura	141
 Rozdział XI. RENESANS W MYŚLI POLITYCZNEJ	142
1. Ogólna charakterystyka wieku Odrodzenia	142
2. Niccòlo Machiavelli	144
3. Erazm z Rotterdamu	149
4. Tomasz More	150
5. Andrzej Frycz Modrzewski	152
6. Jean Bodin	156
7. Doktryny reformacji	160
8. Reformacja w Polsce	166
Literatura	174
 Rozdział XII. DOKTRYNY POLITYCZNO-PRAWNE XVII WIEKU	175
1. Ogólna charakterystyka	175
2. Francis Bacon	176
3. Tommaso Campanella	179
4. Myśl polityczna Hugona Grocjusza	182
5. Samuel Pufendorf	185
6. Liberalizm konserwatywny Spinozy	187
7. Doktryny polityczne rewolucji angielskiej	189
8. Myśl polityczna Thomasa Hobbesa	193
9. Liberalizm Johna Locke'a	198
Literatura	202
 Rozdział XIII. DOKTRYNY POLITYCZNO-PRAWNE WIEKU OŚWIECENIA	203
1. Ogólna charakterystyka	203
2. Fizjokratyzm i absolutyzm oświecony	206
3. Liberalizm arystokratyczny Monteskiusza	209
4. U źródeł liberalizmu burżuazyjnego	213

5. Myśl polityczna Jeana Jacquesa Rousseau	215
6. Materializm i utopia komunistyczna	219
7. Oświecenie w Polsce	223
8. Doktryny polityczne rewolucji amerykańskiej	227
9. Doktryny polityczne Wielkiej Rewolucji Francuskiej	229
Literatura	234
Rozdział XIV. SZKOŁA HISTORYCZNA	235
1. Reakcja doktrynalna na Wielką Rewolucję Francuską	235
2. Ogólne założenia szkoły historycznej	238
3. Czołowi przedstawiciele szkoły historycznej	240
Literatura	243
Rozdział XV. IDEALIZM NIEMIECKI	244
1. Kształtowanie się założeń doktryny	244
2. Dialektyka i filozofia dziejów Georga Wilhelma Friedricha Hegla	246
3. Hegłowska idea państwa	248
Literatura	250
Rozdział XVI. LIBERALIZM	251
1. Ogólna charakterystyka	251
2. Angielska szkoła liberalistyczna	253
3. Liberalizm francuski	257
4. Liberalizm niemiecki	260
Literatura	261
Rozdział XVII. SOCJALIZM UTOPIJNY	262
1. Ogólna charakterystyka	262
2. Przedstawiciele socjalizmu utopijnego	263
3. Komunizm utopijny	267
Literatura	269
Rozdział XVIII. DOKTRYNA ANARCHIZMU	270
1. Ogólna charakterystyka	270
2. Doktryna Pierre-Josepha Proudhona	271
3. Anarchizm Michała Bakunina i Piotra Kropotkina	273
Literatura	275
Rozdział XIX. ROZWÓJ POLSKIEJ MYŚLI POLITYCZNEJ W XIX WIEKU	276
1. Ogólna charakterystyka	276
2. Doktryny reakcyjne	278
3. Doktryny konserwatywne	280
4. Myśl demokratyczna	286
5. Rozwój myśli socjalistycznej	290
Literatura	295

Rozdział XX. POZYTYWIZM PRAWNICZY	296
1. Ogólna charakterystyka	296
2. Pozytywizm anglosaski – John Austin	297
3. Pozytywizm kontynentalny – Rudolf Ihering	299
4. Georg Jellinek	302
Literatura	305
Rozdział XXI. DARWINIZM SPOŁECZNO-POLITYCZNY	306
1. Ogólna charakterystyka	306
2. Filozofia społeczna Herberta Spencera	307
3. Ludwik Gumpłowicz	309
4. Vilfredo Pareto	311
Literatura	312
Rozdział XXII. SZKOŁA RASOWO-ANTROPOLOGICZNA	313
1. Ogólna charakterystyka	313
2. Czołowi przedstawiciele	314
Literatura	318
Rozdział XXIII. DOKTRYNA MARKSIZMU-LENINIZMU	319
1. Twórcy marksizmu na tle epoki	319
2. Metoda materializmu dialektycznego i historycznego	320
3. Krytyka państwa burżuazyjnego	322
4. Leninizm na tle epoki	324
5. Idea państwa dyktatury proletariatu	325
6. Walka z reformizmem	326
Literatura	328
Rozdział XXIV. REFORMIZM I REWIZJONIZM	329
1. Początki rewizjonizmu na tle epoki	329
2. Działalność Ferdinanda Lassalle'a	330
3. Inne wczesne kierunki doktrynalne	331
4. Eduard Bernstein	333
5. Karl Kautsky	336
6. Kontynuacja centryzmu	340
Literatura	342
Rozdział XXV. LIBERALIZM POLITYCZNY KOŃCA XIX WIEKU	343
1. Uwagi ogólne	343
2. Czołowi przedstawiciele	344
Literatura	347
Rozdział XXVI. KATOLICKA DOKTRYNA SPOŁECZNA PRZEŁOMU XIX I XX WIEKU	348
1. Tradycjonalizm doktrynalny	348
2. Przełomowość pontyfikatu Leona XIII	349
Literatura	354

Rozdział XXVII. DOKTRYNA SOCJALDEMOKRACJI NA POZĄTKU XX WIEKU	355
1. Antonio Labriola	355
2. Jean Jaurès	358
3. Antonio Gramsci	360
Literatura	361
Rozdział XXVIII. SYNDYKALIZM I KOOPERATYWIZM	362
1. Ogólna charakterystyka	362
2. Georges Sorel	362
3. Edward Abramowski	365
Literatura	367
Rozdział XXIX. SZKOŁA PSYCHOLOGICZNA W PRAWIE	368
1. Twórca i ogólne założenia	368
2. Zarys metodologii	370
3. Emocje etyczne	372
4. Prawo i moralność	373
5. Prawo pozytywne i intuicyjne	375
6. Polityka prawa	376
7. Pojęcie sprawiedliwości	378
8. O wykładzie uniwersyteckim	379
Literatura	380
Rozdział XXX. DOKTRYNA SOLIDARYZMU	381
1. Ogólna charakterystyka źródeł	381
2. Założenia solidaryzmu w prawie	383
3. Norma społeczna	384
4. Teoria państwa i prawa	385
5. Krytyka praw podmiotowych	387
Literatura	388
Rozdział XXXI. DOKTRYNA FUNKCJONALIZMU	389
1. Geneza i założenia	389
2. Twórcy funkcjonalizmu	391
3. Realizm prawniczy	393
4. Idealizm prawniczy	395
5. Oddziaływanie funkcjonalizmu	397
Literatura	399
Rozdział XXXII. NORMATYWIZM	400
1. Założenia metodologiczne	400
2. Teoria prawa	402
3. System norm prawnych	404
4. Problem podziału prawa	408

5. Teoria państwa	409
6. Filozofia sprawiedliwości	410
Literatura	411
Rozdział XXXIII. SOCJOLOGIA POLITYKI MAXA WEBERA	412
1. Uwagi ogólne	412
2. Główni polemisi	413
3. Nauka a polityka	415
4. Gospodarka kapitalistyczna	417
5. Władza i państwo	418
6. Biurokracja	420
7. Klasy i stany	421
8. Socjologia religii	422
Literatura	422
Rozdział XXXIV. DOKTRYNA PAŃSTWA FASZYSTOWSKIEGO	423
1. Zasadnicze cechy	423
2. Wódz i jego drużyna	426
3. Mit państwa korporacyjnego	427
4. Psychologia masowa faszyzmu	428
Literatura	430
Rozdział XXXV. SPOŁECZNO-POLITYCZNA MYŚL KOŚCIOŁA W DRUGIEJ POŁOWIE XX WIEKU	431
1. Program „aggiornamento”	431
2. Pontyfikat Jana XXIII	432
3. Sobór watykański II	434
4. Pontyfikat Pawła VI	437
5. Pontyfikat Jana Pawła II	439
Literatura	443
Rozdział XXXVI. DOKTRYNA „PAŃSTWA DOBROBYTU”	444
1. Formowanie się szkoły	444
2. Etapy kształtowania się doktryny	445
3. Zarys doktryny „państwa dobrobytu”	446
4. Wpływ doktryny na konstytucjonalizm burżuazyjny	448
Literatura	449
Rozdział XXXVII. DOKTRYNA NEOLIBERALIZMU	450
1. Warunki formowania się szkoły	450
2. Osobowość i założenia myśli Friedricha Augusta Hayeka	451
3. Pojęcie wolności	453
4. Ideologia sprawiedliwości	454
5. Teoria państwa i prawa	455
Literatura	456

Rozdział XXXVIII. NOWE SPOŁECZEŃSTWO PRZEMYSŁOWE	457
1. Ewolucja pojęcia	457
2. Cechy nowej formacji	458
3. Zadania państwa	459
4. Teoria Johna Kennetha Galbraitha	460
5. Wpływ na teorię konwergencji	462
Literatura	463
 Rozdział XXXIX. DEMOKRATYCZNE PAŃSTWO PRAWNE	 464
1. Uwagi ogólne	464
2. Uwarunkowania historyczne	466
3. Dyskusja w Polsce	471
4. Rozwój gwarancji instytucjonalnych	473
Literatura	475
 INDEKS NAZWISK I OSÓB	 476